

БЛАГОВІСТ

Місячник Української Католицької Церкви в Польщі
№ 11 листопад 1991 р.

До річниці, яка стане нашим святом

Митрополит Андрей - духовний будівничий нації

(29.07.1865 - 1.11.1944)

Небагато знайдемо в історії людства вчителів, які б так чітко і цілісно поєднали християнську релігійну ідею спасіння індивідуума з ідеєю значимості морального самобуття нації: велика християнська ідея вселюдського єднання в працях теологів та філософів не виходила поза рамки спасіння індивідуальної душі, унезалежуючи її від її національної свободи. Митрополит Андрей Шептицький випередив свій час на десятиліття - щойно тепер людство наближається до розуміння твої очевидної істини, що нація - живий організм, внутрішня духовна якість якого визначає його як «я - суб'єкт, вітвідальний за свої вчинки, достоту так само, як вітвідальна за свої вчинки кожна окрема людина». Для митрополита Андрея Шептицького Батьківщина - нація - поняття насамперед духовне і моральне. Твасне така дефініція знімає ті прикрі непорозуміння, які виникають при знайомстві з працями сучасних, окрема радянських етнографів, котрі, нехтуючи духовними чинниками і опираючись виключно на матеріальні ознаки, потрапляють у сильце протиріч та шовінізму (напр. Ю. Бромлей). Глибоке духовне розуміння єдності Батьківщини і нації як «тіла» і «душі», що творить єдиний живий організм, викладене у А. Шептицького винятково чітко і доступно: «...могутньою і запевнюючою щастя всім громадянам організацію може бути Батьківщина тільки тоді, коли не буде цілістю, зложеною штучно з різних і різнородних частин, а подібним до моноліту організмом себто тілом, оживленим одним духом, що з внутрішньої життєвої сили розвивається, поповнює внутрішні браки і з природи є здоровим, сильним, свідомим своїх цілей, не тільки матеріальним, але й моральним тілом».

Не маємо тут міркувань про географічне положення та граници етносу, не стоїть питання і про

(Закінчення на 2 сторінці)

СВЯТОГО ІВАНА ЗОЛОТОУСТОГО БЕСІДА ПРО СЕРАФИМІВ

Щойно перепилили ми море повчання на слова пророка Ісаї: «Того року, коли помер цар Уззія, бачив я Господа» (Іс. 6,1), щойно перепилили ми не з приводу довгої дороги, але з огляду на цікавість тих із вас, що пливете разом з нами. Так і керманич, маючи супутниками своєї плавби людей, які хочуть бачити чужі міста, відбуває дорогу не в один день, хоча б відстань була невелика, але змушений був витратити більше часу, причалюючи до кожної пристані, дозволяючи заходити в кожне місто, щоб задовільнити бажання тих, що пливуть із ним. Це саме вчинили і ми, плаваючи не довкола островів, показуючи не береги, пристані і міста, але чесноти мужів праведних і лінівство грішників, безсромність царя і зухвалість священика, гнів Божий і чоловіколюб'я його, які могли допомогти в повченні і поправі. Але тому що дійшли ми до царського міста, то не будемо вже перетягати нашої бесіди, а влаштувавши себе як ті, що хочуть увійти до міста, вступім в горішню столицю, Єрусалим, місто всіх нас, місто вільне, де серафими, де херувими, де тисячі архангелів, де тисячі ангелів, де престіл царський.

Нехай не буде тут нікого з непосвячених і безбожних, - бо ми маємо намір почати таїнственную розповідь - ніхто з нечестивих і недостойних хай не прислухається цьому, або краще - хай буде присутній кожний, і непосвячений і безбожний, тільки хай залишить зовні всяку нечистоту і порочність, і тоді хай входить сюди. Так і того чоловіка, що мав нечисту одіж батько жениха вигнав із весільного дому і священної світлиці не тому, що мав він нечисту одіж, але із-за цього, що маючи таку одіж, увійшов. І не сказав йому: чому ти не маеш весільної одяжі, але: «Як ти війшов сюди, друже, не маючи весільної одяжі» (Мт. 22,12). Ти стояв, говорить, на розпуттях, просячи милостині, і я не соромився твого убоєзва і не відвернувся від тебе, але, піднесши тебе з усякого приниження, ввів у священну світлицю, удостоїв царської вечері, і виявив тобі, гідному великої карі, найвищу честь; а ти і мимо тих добродійств не стався ліпшим, але залишився при звичайному пороці, обезчестивши весілля, засмутивши молодого; відійди ж тепер і понеси кару за таку невдачність. Так і кожен із нас хай вважає, щоб не почув таких самих слів, і, залишивши всі думки, негідні духовної науки, хай візьме участь у священній трапезі.

(Закінчення на 7 сторінці)

Духовне обличчя Йосафата

Святий Йосафат. Автоматично асоціюється на це ім'я з такими поняттями, як унія, католицизм, схизма, полеміка, мучеництво. І, на жаль, лише з такими. Тому, як говорила в Любліні під час Конгресу мирян сестра проф. Софія Сенік, його «культ ревно пропагуваний Церквою, усе ж таки між народом якось не прийняється. Нашим вірним досить важко звертатися до св. Йосафата в якісі особистій потребі». А сталося так тому, що від століть наголос ставиться виключно на факті його мученичої смерті, залишаючи поза увагою подвіжницьке життя Йосафата-ченця, яке мало так велику притягальну силу. Публікований нижче фрагмент з книжки отців М. М. Соловія і А. Г. Великого ЧСВВ «Святий Йосафат Кунцевич» допоможе нам відкрити призабуті риси твої постаті.

(Закінчення на 7 сторінці)

ВЕЛИЧАЄМО ТЕБЕ
АРХІСТРАТИЖЕ МИХАЇЛЕ
І ВСІХ ВАС АНГЕЛЬСЬКІ
НЕБЕСНІ СИЛИ
ЩО ПОВСЯКЧАС
ПРОСЛАВЛЯЄТЕ ГОСПОДА

НА НАШ ПОГЛЯД

Могили, світла й пам'ять

Прийшли листопадові дні, короткі, темні. По вулицях і парках зжовтілим листям гарює вітер. Усе спонукує нас до задуми. Природа пригадує, що все у світі минає і кожен з нас мандрує до сповнення свого життя у вічності.

Більшість із нас, разом з мешканцями твої країни, у листопаді частіше як звичайно відвідує кладовища, щоб запалити лампочки на могилах близьких, знайомих.

В мерехтливому сляві нагробних свіч іншого виміру набирають наші спогади про тих, що відійшли від нас, а особливо пам'ять про тих, яких могили розсіяні по лісах і полях, без хрестів і поминальної молитви.

В нагробному світлі, в темряві листопадового вечора, чітко виростають рамена хреста. Простого, дерев'яного, іноді вже похилого, або вкомпонованого в багату архітектуру гробниць, але завжди

(Закінчення на 8 сторінці)

Митрополит Андрей - духовний будівничий нації

(Закінчення з 1 сторінки)

державу, віднесено і на другий бік і питання мови, оскільки за визначенням А. Шептицького, є вона лише одним з чинників, що творять народ - значно важливішою для митрополита Андрея є свідомість щодо рідної мови: «всі, що по-українські говорять, або що вважають українську мову за рідну, будуть становити український народ». Таке розуміння є особливо актуальним для сьогодення, оскільки єдине в стані погодити проблему мовно зруїфікованого Сходу України з ідеєю національного відродження.

Моральна стійкість нації, оперта на християнські засади кожного індивідуума, була для А. Шептицького запорукою звершення Волі Божої - довго очікуваного доброту і волі України. Тут немає поверхового розуміння «Волі Божої» як детермінізму, що випливає з вульгарних тлумачень релігійних законів - моральне самовдосконалення народу і нації є для А. Шептицького чином, дією, яке веде до гармонії і стабільності, таких потрібних для нормального самобуття держави. «Коли всі засади Євангелія є в народі загально приняті, коли бодай велика більшість громадян живе християнським життям і поступає по велінні християнських чеснот, коли народ своїм життям і молитвою заслуговує на благословенство і поміч Неба, і коли в народі Церква свободно виконує Богом дане післанництво, себто проповідає Євангеліє і освячує народ і за нього молиться, ті труднощі, що зв'язані з верховним проводом, розв'язуються мирно і, за Божою ласкою, корисно для загального життя. Але, коли тих умовин немає, а тому і немає Божого благословення, на поверхню суспільного життя висуваються одиниці, нездібні на провідників, які тим самим приносять радше шкоду, ніж хосен, бо замість дбати про загальне добро, вони шукають тільки заспокоєння власного самолюбства, себто понад загальне добро ставлять своє власне добро. І тоді мусять впровадити в будову хати безконечні непорядки.. А що не можуть до того самолюбства признатися, мусять свій провід сперти на обман, на брехню, на публичну «копію загальну», яку самі через пресу викликають і обробляють, не приймають як об'єктивний, від них незалежний факт. Тоді розумом досліджувані і представлювані потреби поодиноких фахових груп людей заступають нераз цілком на обмані оперти гасла, що домагаються не свободи, а сваволі, не братерства, а поневолення братів, не рівності, а переваги над слібшими і меншими здібними; а систему такого хаосу, що веде до конечного рабства, прикривають прекрасними гаслами: свободи, братерства і рівності...».

Яскравим прикладом такої сваволі і брехливості був для А. Шептицького атеїстичний більшовицький режим, опертий на лживі гасла, які прикривали жорстоку боротьбу за владу і який спричинився до бурхливого зросту деструктивних, руйнівних сил у національному організмі, роз'даючи його подібно до ракової пухлини. Нині для кожного є очевидною і зрозумілою пріоритетність моральних чеснот над тілесним задоволенням - і можна лише подивляти той зневажливий для людини висновок, що голодний не думає про чесність, а хоче наперед насититись, бідний - волить бути багатим ціною злочину, який виніс на своїх лозунгах революційний пролетаріат. Та епідемія духовної руйнації охопила суспільство не тому, що на карту боротьби були поставлені абсолютно крайні протилежності: чесність і аморальності, духовність і матеріалізм, а тому, що впродовж віків у Імперській тотальній системі Росії людська свідомість знемагала під пресом рабської віри у земного царя - батьшку, який принесе на землю рай. І коли обскубане з християнської всетерпимості та вселенськості російське православіє, що було державною релігією, дало тріщину, нездатне задовольнити цю віру, восторжествував матеріалізм. Це не моя думка - до неї прийшли свого часу російські мислителі і письменники, в т.ч. Гагарін, Бердяєв, Соловйов та інші - воістину російські «цари - Христи Господні» стали предтечею антихриста - найзлоченнішого в історії людства терору.

Виглядає, що до відмови від духовних ідеалів людство йшло довгою дорогою, вперто вичислюючи камінці під ногами і не бажаючи глянути в небо. Але, якщо для західноєвропейського світу уроки кари за гордінню, надмір матеріальних прив'язаностей, відмову прислухатись до «голосу совісті», що є виявом морального закону, або ж, іншими словами - волі Божої, принесли зrozуміння власної відповідальності, то споторнений фальшивими гаслами розум людини радянської призвів до появи псевдорелігії ленінізму-сталінізму, макабричного, дійсно оруєлівського механізму перетворення людини в духовно спаралізовану істоту. Праці радянських психологів (Л. Радзієвського та інших) дають вичерпну відповідь на це питання.

У загальному душедобильному казані матеріалістично-комуністичної імперії всі його носильники хворі в більшій чи меншій мірі. Хворою є й наша нація, тому тим більше уваги і доброзичливості вона вимагає. І саме тому як ніколи добре слово Шептицького є для нас ліком і дороговказом у майбутнє. «Чи під большевицьким режимом, - писав він у цитованій праці, - не змоглися, може ще сильніші від напрямку федерації елементи розкладу навіть поміж тими людьми, що найщиріше хотять бути самостійними, що покаже щойно майбутнє. На жаль, навіть з поверховної обсервації нашого національного життя конечно доходить

до висновків, що як є в душі українця глибока і сильна воля мати свою державу, так попри ту волю знайдеться може рівно сильна і глибока воля, щоб та держава була конечною, якою хоче мати її партія чи кліка, чи група, чи навіть одиниця. Бо якож пояснити те фатальне ділення між собою, ті спори, роздори, сварні, ту партійність, яка ніщить кожну національну справу? Як пояснити психіку таких численних гарячих патріотів, яких праця має визначний руйнівний характер?! Чи перевагу візьмуть елементи позитивні чи негативні?

Це в частині пізнаємо, коли побачимо, чи Україна потрапить вже не «з'єднатися на релігійному полі, але чи потрапить виректися чисто московської, а навіть більшовицької нетерпимості, що рідного брата ненавидить, коли тільки він у справах релігії інакші думає, ніж ми».

Розтривожений долею України, її майбуттям, глибоко вникнувши у психологію українця, лихою долею поневоленого і розділеного різними культурами, Андрей Шептицький заклав основи екуменізму, що нині став вимогою часу. На перший погляд найпростіший, а фактично уніфікуючій ідеї єднання на базі одного віровизнання, Шептицький протиставив ідею єднання не в релігійному обряді, не в ім'я нації, а в ім'я моральних чеснот нації, назвавши її програмою релігійного примирення.

Гаслом сьогодення є: єднаймося, бо ми - українці і хочемо незалежної України. І, як не прикро, але те гасло не спричиняється до єдності, а лише поглиблює роздори і конфронтацію, протиставляє амбіції українськомовного і російськомовного населення, православних і католиків... Шлях до єдності А. Шептицького бачив в екуменізмі, в поглибленні релігійного життя - на площину життя політичного він переніс такі потрібні і святі Христові слова: возлюби близького свого і заакцентував на «піднесені київського престола до достоїнства патріархату» при визнанні влади Вселенського Архієрея тим українським патріархом, що буде з кола православних єпископів. Бачучи майбутню Україну незалежною, вільною державою з політичним представництвом в Європі і рівною з патріархальним представництвом у Римі. Бачив Україну християнською і миролюбною. Його ідеї екуменізму заполонили світ - та невідомі досі в Україні. Європейський світ зробив велетенський поступ до єднання - на Україні ж бушують пристрасті феодального рівня. «На жаль і на ше нещастя українська Церква ділить з російською та недугу (нетерпимості - І.К.) і та недуга доведе народ до повної руїни, якщо представники українських Церков не знайдуть способу поєднатися». Способу поєднатися не знайшли. Бо обездухованою раною зяє Україна, зокрема східна. І починати треба з початку - з аві: з місіонерських проповідей християнства, з науки великих духовних вчителів народу, з програмами А. Шептицького - «Як будувати рідну хату» - і хай нам допоможе Всемилостивий Бог.

I. Калинець

*Доповідь прочитана на конференції у Львові 4.05.1990 р.

З життя Церкви

- 9.09.1991 - Кир Іван і о. синдел Т. Майкович провели слідуючі зустрічі:
- о год. 12.00 з бургмістром Сяно-
ка, під час якої порушено справи
пов'язані з діяльністю нашої Церкви
на Сянічині.
- о год. 16.00 з перемишльським
воєводою, черговий раз, знову
ж безрезультатно, обговорюючи
проблему повернення будинків єпи-
скопської палати і духовної семінарії.
- о год. 20.00 з Апостольським
нунцієм - присвячену злободенним
питанням життя нашої Церкви.
- 10.09.1991 - Кир Іван і о. синдел Т. Майкович склали візит у Канцелярії Президента РП, де порушено справу конфлікту в Перемишлі. Кир Іван зустрівся з міністром культури і мистецтва, і розмовляв на тему єпископської палати в Перемишлі. Опісля провів розмову з примасом Ю. Глемпом і архієпископом Б. Домбровським. Отець синдел Т. Майкович провів переговори в маєтковій комісії Сейму.
- 11.09.1991 - Владика Іван, о. синдел Т. Майкович візитували ремонтовані храми в Поздячі, Лучицях і Маляві.
- 12.09.1991 - Кир Іван зустрівся з Генеральним консулом США.

- 14.09.1991 - У Костомолотах, в каплиці малих сестер Кароля де Фуко Владика довершив чин посвячення престолу.
- 15.09.1991 - В празник Великомученика Микити, в Костомолотах Кир Іван відслужив Божественну Літургію і виголосив проповідь до численних прочан з Польщі і Білорусі.
- 19.09.1991 - В рамках наукового симпозіуму каноністів Польщі, який проходив у Католицькому Люблінському університеті, Кир Іван виголосив проповідь про «Партикулярне право Греко-католицької Церкви».
- 21.09.1991 - В Пасленку, в храмовий празник Різдва Пресвятої Богородиці, Владика Іван відслужив Літургію і попрощав довголітнього пароха Пасленка і Ельблонга, отця каноніка Івана Яремина, який відішов на пенсію.
- 22.09.1991 - В Білому Борі, в щорічний, найславніший празник нашої Церкви на землях виселення - Різдва Пресвятої Богородиці - проходили торжества відкриття першого у Польщі пам'ятника Тарасу Шевченкові. Релігійно-національні вроčистості, в яких взяло участь кілька тисяч українців з Польщі і Батьківщини, очолив Кир Іван Мартиняк.
- 27.09.1991 - В Krakові, у храмовий празник Воздвиження Чесного Хреста Владика Іван відправив Божественну Літургію.

Празник Різдва Пресвятої Богородиці в Пасленку

День 21 вересня 1991 р., празник Різдва Пресвятої Богородиці, урочисто святкований вірними греко-католицької парафії в Пасленку надовго залишиться в їхній пам'яті.

Для звеличення празника в честь Небесної Цариці Покровительви українського народу прибув перемисльський єпископ Кир Іван Мартиняк, щоб усівслуженні духовенства відправити Архієрейську Службу Божу.

Богослужіння попередило привітання достойного гостя церковними і мирянськими представниками Пасленка.

В Літургії відправленій Преосвященним Іваном співслужили численно прибулі священики.

Доказом вірності українського народу до Пречистої Діви Марії була присутність багатьох вірних, які прибули на цей празник з навколошніх воєвідств, а також з інших місць поселень українців у Польщі.

У велелюді багато молоді, а та малят на руках матерів. Не забракло і людей похилого віку, в деяких (як довідався автор цих рядків) ішло вже на десятий хрестик.

(Закінчення на 3 сторінці)

Празник в Пасленку

(Закінчення з 2 сторінки)

В усіх учасників піднесений настрій, в очах радість, що зібралось так багато українських віруючих, щоб молитвами і співами рідною мовою хвалити Всешишнього і віддати честь Богородиці в день її Різдва.

В урочистій проповіді, яку виголосив Кир Іван, було, між іншими, звернення, щоб зберігати, так як і досі, вірність Христовій Церкві, своєї спільноті, єдності в нашім народі в так трудних, але надійних часах відродження всім нам дорогої Батьківщини - України.

Про неславні перемиські події сказав Владика, що попри зазнані кривди наш народ повівся гідно, не дався спровокувати шовіністам і ворогам пікетуючим нашу катедру, а навпаки - проявив високу християнську і національну культуру.

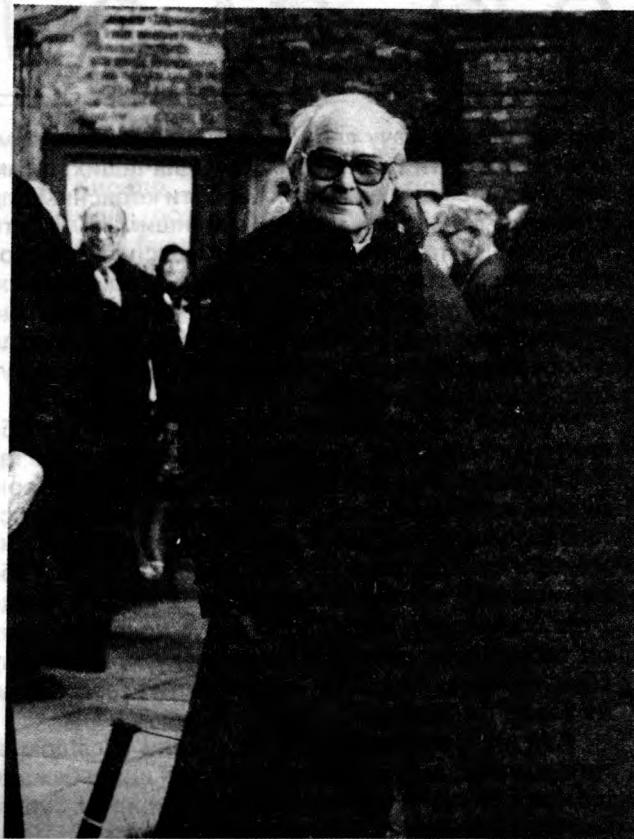
Ми ніколи не були загарбниками чужого і завжди простягали руку до примирення і згоди з усіма сусідами, з якими довелось нам жити.

Владика пригадав також вірним, що невдовзі відбудеться в державі вибори до Сейму і Сенату, в яких наша українська громадськість повинна взяти як найчисленнішу участь, голосуючи на наших представників, які вішовши до польського парламенту будуть захищати права нашого народу. Це є патріотичний обов'язок кожного з нас.

Святу Літургію закінчено піснею-молитвою «Боже вислухай благання» і многолітствієм.

Наступною подією цього святкового дня було проголошення Владикою каноніка про перехід на пенсію о. каноніка Івана Яремина, пароха станиці в Пасленку і Ельблонзі від 1957 року.

Отець Іван служить у священичному сані 56 років, в цьому числі вже 40 років тут на вигнанні. За вірність Церкві і Україні не минув його також концтабір Явожно.

По виході на волю о. Іван негайно приступив до організації релігійного життя для вірних в Пасленку, Ельблонзі, Дзежгоні і інших місцевостях проживання виселенців. Праця була тяжка, сповнена труднощів і перешкод, так зі сторони тодішньої тоталітарної влади, як і ворохно настіленого польського суспільства, а деколи римокатолицького духовенства.

райну і про нашу Церкву. Одне слово, ми є своєрідними амбасадорами української справи на Заході Європи.

- Ви були першим постулятором беатифікаційного процесу Митрополита Андрея Шептицького. Чи можете сказати, на якому він етапі.

Перший етап процесу завершений був у 1964 році - закінчився т.зв. інформаційний процес. Зізнання склало біля 50 свідків, зібрано 21 том творів-писань Митрополита. Від 1970 р. постулятором був о. С. Гарванко. Друга фаза процесу йде повільнішим темпом. Адвокати приготувлюють тепер основний юридичний документ процесу. Як це буде готове справа поступить перед. Дуже важне, щоб люди молилися за успіх цієї справи. Мусимо собі в Бога випросити ласку прослави Митрополита. Це найбільша церковна постать цілого першого тисячоліття християнського буття українського народу. Треба молитися, щоб діялися чуда через посередництво Слуги Божого Андрея.

- Українці були стурбовані долею тлінних останків Митрополита. Що виявилося після повернення грекокатоликів на Святоюрську гору?

- Митрополит Андрей помер 1 листопада 1944 р. П'ять днів пізніше тіло зложено у крипті Собору св. Юра. Після ліквідації нашої Церкви ми не знали, що діється з домовиною, а це спричинювало появу різних сумнівів. Цього року, після повернення до Львова Блаженнішого Мирослава Івана, з його дорученням проведено ексгумацію. Спеціальна комісія зідентифікувала тлінні останки Слуги Божого. Членами комісії були між іншими два священики, які брали участь у похороні Митрополита.

- Ви, як секретар Синоду єпархії нашої Церкви найкраще орієнтуєтесь у її стані. Який він?

У світі нічого не діється без Божої волі. У своєму відвічному провидінні Господь передбачив католізми ХХ ст., які не оминули й української Церкви. Кінець XIX ст. це перші заробітчанські еміграції до Америки. З часом творяться там церковні структури. В Канаді є митрополія з п'ятьма єпархіями, в США - друга, яка має чотири єпархії. Крім цього маємо єпархії в Бразилії, Аргентині і Австралії. На європейському континенті є єпархії в Англії, Німеччині, Франції. І так діаспора разом має 20 єпископів. Коли Грекокатолицька Церква в Україні була в катакомбах, Церква

Однаке послідовна, відважна і кропітка праця о. Івана дала добре плоди в Христовому Вінограднику, а саме три покликання до священства, передання на власність грекокатоликам в Ельблонзі їхнього храму, а також право користування святыннями в інших місцевостях.

Для своїх парафіян о. Іван був завжди добрим провідником, опікуном, в щоденному житті прикладом скромності, в ставленні до України - зразком патріотизму.

За довголітній працю на церковній ниві Владика Іван склав о. Яремину щиру подяку, та побажав кріпкого здоров'я і многих літ.

Вислови подяки і бажання благ зложили отцеві відчайдушні парафіяни Пасленка, а також представники інших церковних спільнот, суспільних установ і міжнародних організацій.

На місце о. Яремина парохом Ельблонга і Пасленка призначив Владика о. Андрія Сороку.

Звертаючись до свого бувшого настоятеля о. Андрій сказав: «Ніколи не забуду прийняття мене Вами Отче на початку моєї душпастирської праці в Ельблонзі. Ви були для мене як рідний батько і опікун. Назавжди залишиться в пам'яті наші довгі розмови і дискусії, а також мудрі поради так щедро Вами давані. За все дорогий Отче, що дали Ви в своєму праведному християнському житті для Церкви, вірним довіреним Вашій опіці і мені нехай винагородить Вам Всешишній здоров'ям і заслуженим відпочинком. Щастя Вам Боже!».

Отець Іван дуже зворушений подякував всім, а навіть перепрошував своїх парафіян за те, що може колись декого чимось вразив, або не полагодив так як треба, тому просить вибачення, як людина, що не досягла ще ідеалу.

На закінчення своєї промови, а також церковного торжества о. Іван заінтонував гімн «О спомагай нас Діво Маріє», який спонтанно підхопили присутні.

Теодозій Романюк

Слідами Анни Ярославни

Преосвящений Владико Михаїл Гринчишин, Апостольський Екзарх Франції і Бенілюксу, секретар Синоду Українських Єпископів утретє переведував у Польщі. Мали ми честь вітати їх Преосвященство на ювілею 1000-ліття Хрестення, на врочистостях ін'єресу нашого Владики Івана у Перемишлі, а також сьогодні (у вересні) на духовних вправах для грекокатолицьких священиків, які вів Він у Ярославі. Користуючись нагодою взяли ми у Владики інтерв'ю.

-Преосвящений Владико, Ви, як і велика частина нашого народу, внаслідок різних обставин проживаєте на чужині. Будь ласка, розкажіть дещо про себе.

Мої батьки на початку цього століття вийшли з України і поселилися в Канаді в 1910 р. Народився я в Канаді в 1929 р., як десята дитина в одинадцятідітній сім'ї. Після закінчення богословських студій у оо. Редемптористів був я рукоположений у священство Кир Максимом у 1952 р.

Трилітні навчання у Римі закінчив я докторською дисертациєю. Повернувшись до Канади виповнював я різні священичі послуги: був викладачем богословії, редактором теологічного квартальника «Логос», три каденці протігуменом, головою канадської секції Українського Наукового Богословського Товариства. Від 1979 був я генеральним секретарем Секретеріату Святкувань Ювілею Тисячоліття. Від 1983 р. виконую обов'язки секретаря Синоду єпархії Української Католицької Церкви.

-Як мені відомо, більшість життя Ви провели за океаном. Про Церкву у США і Канаді ми дещо знаємо, але, на жаль, про Церкву у Франції і Бенілюксі не маємо майже жодних інформацій.

Апостольський Екзархат для українців у Франції був створений папою Іваном ХХІІІ у 1960 р. Першим владикою був Кир Володимир Маланчук ЧНІ. Блаженніший Йосиф Сліпий висвятив мене на єпископа 30 січня 1983 р., а на Стрітення - 15 лютого 1983 - був я введений в уряд Екзарха. Душпастирська праця у Франції не є легкою, бракує священиків, наші люди є розсіяні й розгублені. Все ж таки присутність нашої Церкви в країнах Західної Європи дуже важлива, зокрема тепер, коли проходять велики зміни в країнах Східної Європи. До нас постійно звертаються за інформаціями про Ук-

у діаспорі стала її речником. На сьогодні єпархія УГКЦ відбула 7 синодів. На останньому, в 1991 р., були присутні владики з України.

-Редемптористи - це не є монаший чин Східної Церкви. Який генезис цього ордену в Україні.

Коли почалася українська еміграція до обох Америк, виникли труднощі з душпастирським служінням усім переселенцям. Ситуація була дуже загрозлива, зокрема в Канаді, де різні секти почали притягати наших людей. Щоб рятувати українських переселенців від тієї небезпеки молодий бельгійський редемпторист о. Ахіль Делярій приїхав до Канади, і в 1906 р. змінив свій обряд на грекокатолицький. За його прикладом пішли інші бельгійські редемптористи. Коли Митрополит Андрей приїхав до Канади у 1910 р., побачив наслідки їхньої праці і відразу почав робити заходи, щоб спровадити редемптористів до Львівської Архієпархії. У 1913 р. приїхали на Україну перші отці. До війни мали вони на Україні 7 монастирів, новіціат і свою семінарію. Помимо ліквідації нашої Церкви, отці працювали у підпіллі. Нині на Україні є одна провінція, яка має 80-90 членів; друга є у Канаді. Наш чин дав українській Церкві багато єпископів.

-Перебуваючи вже втретє у Польщі Ви встигли познайомитися з обставинами життя українців тут проживаючих. Скажіть про свої враження.

Польща, як всі інші країни Східної Європи, переживає критичний період своєї історії. Збирається гіркі плоди безбожницької тоталітарної системи. У цій країні є поважна українська меншість, яка має чимало проблем. Однак, на мою думку, УГКЦ в Польщі росте і розвивається; засвідчує про це відносно багато покликань до священичого і монашого життя. Громада надійна, про що говорить велика присутність на Літургії дітей і молоді. Постійно постають нові церковні громади, відкриваються українські школи, будуються нові церкви, а старі реставруються. Все це дає оптимістичний прогноз на наше майбутнє. Українська громада в Польщі має це щастя, що живе в найближчому сусідстві з Батьківщиною. Надіяється, що взаємні контакти будуть для вас корисні.

-Від свого імені та усіх читачів «Благовіст» дякую за розмову та бажаю Божого благословення у Вашій складній і відповідальній праці для добра нашого народу.

розмову вів о. Ю. Гбур.

«БЛАГОВІСТ» СТОР. 3

ГОЛОС МОЛОДІ

Лист Романа (Андрея) Шептицького до батька

Найдорожчий Тату!

Здавна пригнічувала мене мовчанка, яку я застосував супроти Вас у справі моого покликання. Сьогодні пишу, бо вважаю, що таку важливу проблему необхідно глибше розважити й ій треба більш часу, як це можливе в особистій розмові. Тому я не прошу Вас, Тату, про негайну відповідь, - а навпаки, прошу глибше застановитися над цілою справою, над моїм минулим та над моєю вдачею. Я хочу відкрити перед Вами мое серце й сказати все, що всецільно полонює мої думки.

Ідея, про яку згадував Вам, Тату серйозно ще перед роком і то перший раз, не є їй не була новою. Ще бувши в шостій гімназійній класі, отже на два роки перед Добромильською реформою, я говорив про неї (а властиве про монастир Василіян для мене) колезі; є ним Едвард Ярошинський. Ця думка поставала в мені на грунті нашої родинної любові до України, яка відзвівалася голоснішим гомоном у мене, як в інших, - я цього ніколи не затаював.

Вона назрівала поволі, бо думка про обряд сягає ще далі - аж до моїх дитячих літ і вона часто виринала назверх, та хоч я в таких справах дуже мовчазний, її не можна було приглушити. Я говорив про це доволі часто з Мамою, а також з Ізьом та Й Вам згадував я декілька разів про своє покликання. Але інакше говорить восьмирічний хлопець, а зовсім інакше дев'ятнадцятилітній юнак, це само-зрозуміле.

Сьогодні я вже дійшов до літ, в яких життя представляється поважно і визнаю сміливо, що моїм покликання є стати Василіянином.

Моя воля є в Твоїх, - Дорогий Отче, - руках і то з двох причин: правом Батька й правом Твоєї любові та страждань, які переносиш ради мене.

Знаю, що Ви, Тату, не похваляєте мої думки, але знаю й те, що Ви займаєте таке становище не ради любови до Бога і Його святої справи на Русі, але побоюєтесь, що не Бог, а люди намовляли мене до монастиря; знаю теж, що головною ціллю Тата є впевнитися, чи мое покликання походить від Бога. Бачучи, як дуже Тебе, Дорогий Батьку, ця думка хвилює і болить, скажу все, що відчуваю.

А передусім я є найглибше переконаний, що коли не піду за Божим голосом, який мене все виразніше взыває до монастиря, змарнув свое власне життя, а й Ваше затрую, а поза монастирем ніде не знайду щастя. В нашій родині маємо доволі багато відстрашливих зразків знівеченного життя, щоб і я не побоювався про мое прийдешнє та все частіше тривожить мене думка і свідомість, що мое

життя втікає, я бачу себе нераз у гадці нуждарем, який може бути навіть баластом для інших, а сам замучую себе думкою, що я міг бути корисним для оточення, а нині тільки заваджаю іншим, я міг бути підпорою, а став тягарем; міг бути щасливий, а сьогодні лише затрую себе й інших... Тоді завидую кожному, хто свободно можейти туди, де знає, що буде корисним для Бога й краю... Відштовхую ці думки від себе, шукаю товарицьких розваг, яких тут маю досхочу, а все таки мое життя тількиnidie.

Мій найдорожчий, найлюбіший Тату! Я хотів би кинутися Тобі до ніг, благати про прощення, що так Тебе мучу, що за всі Твої добродійства, за Твою любов, за слізози, Твої страждання, я відплачуємо лише сумом і журбою... Ти поклав свою надію на мене, а я відбираю її Тобі і все, що для Тебе наймиліше - потоптує - я, Твій син... Може краще було б для мене, якби Господь був покликав мене до себе під час моєї останньої недуги, на моєму серці не лежав би камінь невдачності і Твого серця не ранив би Твій син.

Але чи маю право мовчати, коли я свідомий того, що ніколи не досягну мети, якої широко бажаю, що кожний інший шлях, на який я вступив би, був би не тільки моїм, але й Вашим нещастям.

Мене найбільше тривожить думка, що Ви, Тату, може навіть не ймети віри ні моїм слізозам, ані всім моїм присягам, нічого не скочете прийняти з того, що я бажав би від себе дати, а все схильні відкінути; що Ви самі розранюєте своє серце підохрінням про мою невдачність; ця думка - на моє нещастя, - є аж занадто обґрунтована й вона може навіть найбільшого легкодуха звалити з ніг. Але я можу мовчати, коли чую іноді, що Іксі, а деколи ІІспільони мусять відчувати: «Я є для світу лише непотрібним барахлом». Якщо Ви, Тату, діждалися би у мене таких хвилин заневіри, тоді гірше ще роздерлися б наші серця.

Я Вам, Тату, своє розкриваю, не погордіть ним і не кажіть, що в мене нічого більше нема, крім омани. Проте прошу мені вірити, що мій душевний стан буває нераз страшний, коли подумаю, що мое життя мало б приносити Вам лише смуток і нічого більш, і це найбільш болить мене.

Не хочу просити Вас, Тату, про дозвіл вступити ще в цьому році до монастиря, хоч такого дозволу я широко бажав би, може зволите вислати мене спершу до Риму на теологію, а якщо ні, прошу післати мене туди на пробу; а тоді я міг би ходити там на деякі курси, не будучи ще студентом Богословії. Прошу самому розглянутися в ситуації, а якщо бажаєте нових спроб і доказів, прошу далі досліджувати мене. (...)

Тату! Змилосердіться надо мною, розважте цю справу у ширій молитві і дайте мені свою відповідь.

Я буду нетерпляче чекати на Ваше рішення-присуд, та я прийму його в покорі. Все, що

дістану від Вас, вважатиму за дар від Бога.

Заявляю ще, що хочу мати Вашу доброзичливу згоду, та маю надію, що дістану її.

Бідний, коханий Батьку! Вір мені, що я завжди буду старатися, щоб Тобі віддячитись. Ти не втратиш сина, Дорогий Батьку; я завжди був такий холодний, але і в мене є серце; я Тебе, Батьку, розумію у Твоїх терпіннях і плачу над Тобою і над собою самим.

Бідний мій, коханий Батьку! Ніхто Тебе не покидатиме; в синові монахові знайдеш може крашу дитину, як у мені; я ж бо такий невдачний, я ж бо такий зимний, але не думай, Батьку, що я жадаю від тебе такої посвяти. Батьку! Я Тобі присягаю на всі святощі, що нішо не видре мені моєї любові до Тебе.

Я залишуся Твоїм сином назавжди, накажи мені відректися від усього, чого бажаю, а я буду все таки завжди Тебе любити й ніколи не забуду, чим Ти є для мене. Дорогий Батьку, не посуджу мене про недостачу любові, бо це ранить мою душу, вір мені, бо таке довір'я принесе й Тобі полекшу. Хоч я буваю іноді зимний і твердий, та де ж я мав би розум і серце, щоб у його глибині не відчувати Твоєго болю?

Бог вимагає від Вас, Тату, великої жертви, але невже ж вона буде втрачена? І для Вас, для родини і для краю?.. Чи Ви, Тату, не будете колись горді на таку пожертву?..

Про руську справу я з ніким ніколи не говорив, лише з Вами (про банальні сальонові розмови не згадую тут) і тільки ви, Тату, впливали на мене своїми оповіданнями про діла наших попередників.

Та чи Ви, Тату, повірите мені, чи може знехочені не спаліт цього листа? Не знаю, а це лише одне знаю, що хоч би Ви й усе відкінули, я не перестану вичікувати з Ваших уст прихильної відповіді і я такий впевнений у правдивості Божої волі, що хоч би мій ум бунтувався проти Вашої постанови, мое серце переможе і я залишуся слухняним сином.

Перепрошую Тебе, Найдорожчий Батьку, що я так довго мучив Тебе і вибач мені, що перериваю мовчанку, яка мене самого пригноблювала та що я сказав щиро все, що відчував і думав. Якщо я спричинюю Тобі лише біль, то ненароком і якщо не приношу Тобі ніякої радості, то тільки тому, що й сам не знаходжу її для себе у своєму серці. Один Бог є моєю силою. Я Йому та сам кажу, що я Вам, Тату, сказав і Він потішає мене та каже мені сподіватися від Вас хвилин щастя і віри, а може й користи та недаремної праці.

Цілу руки Дорогому Татові - залишаючися назавжди відданим сином.

Роман

День пам'яті

Випало мені одного року їхати з півночі Польщі до Варшави в день 1 листопада. Враження було таке, як би ціла країна знайшлася в траурі. На кожному цвинтарі, які минали ми по дорозі, включно з невеликими сільськими, товпи народу, безліч кольорових квітів (з перевагою білих хризантем) і тым'яній запах горючих свічок.

Особливий це день в календарі. Називається його Святом усопших, а насправді це свято пам'яті.

Традиція, зроджена в роках проживання на чужині, велить першого листопада піти на кладовище, по-класти на могилу квіти і у молитві відновити пам'ять про тих, яких вже немає поміж нами. День цей пригадує нам, що найважливіше, що залишається на землі після відходу людини, це спогад про неї. Такий отже спогад, яка людина та її діяльність.

Ще у студентські роки кожен день 1 листопада проводили ми на кладовищі на варшавській Волі. Про цей цвинтар та українські могили, що знаходяться на ньому довідалися ми, студенти з різних

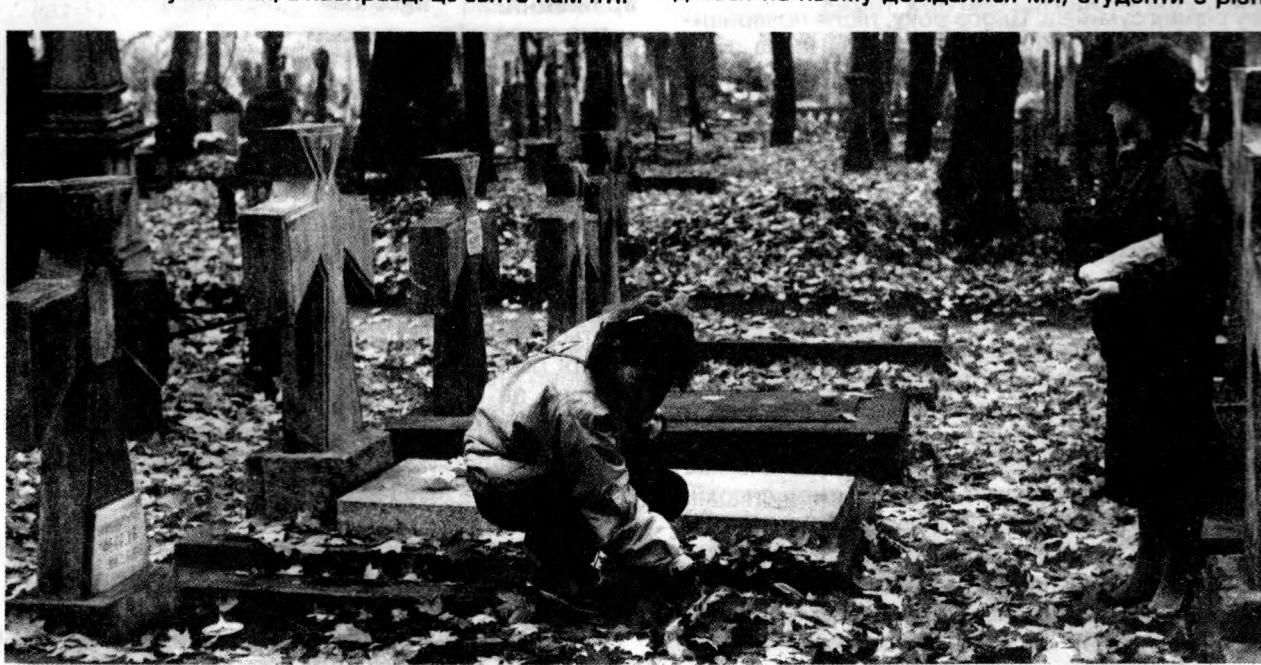
закутків Польщі, від варшав'ян-українців. Зокрема потрясаючі були перші відвідини. Одного зразка, неначе у військовій формі, кам'яні хрести, на кожному тризуб та українські написи... Про ці могили ніхто нам досі не говорив, мовчали підручники, мовчала преса, а все ж таки вони збереглися, бо є люди, що пам'тали про них.

Відвідини цвинтаря на Волі були і далі повинні бути уроками історії для нашої молоді. Українські могили, що тут з'явилися, це одна з картин боротьби за незалежність. На хвилі революційних подій в російській імперії, на хвилі національного піднесення на українських землях, виникла Українська Народна Республіка.

Держава не існувала довго. Народ, захоплений більшовицькими гаслами і обіцянками не скотів підтримати квотого українського державного організму. Хто не погодився з поразкою, змушений був емігрувати. Так отже поволі почали появлятися могили політичних діячів, священиків, офіцерів та солдатів, митців, письменників, які вибрали вигнання від «свободи» на рідній землі.

Могил, в яких спочивають борці за незалежність України на польській землі безліч. Починаючи з Пикулич, Ланьцута, Каліша В'елькопольського, варшавської Волі, а кінчаючи на часто не віднайдених повстанських могилах з літ останньої війни. Лягло в них тисячі свідомих членів нашої суспільності, яким належить сьогодні наша пам'ять і пошана. Так ось може варто 1 листопада, відвідуючи на цвинтарях могили своїх родичів і приятелів одну мить призадуматися над геройчним минулим нашого народу і людьми, які його творили.

Б. Тхір

Приятели дітей

Дорогі діти. Сьогодні хочу вам розповісти про відомого українського священика, який між багатьма прегарними прикметами розуму і серця виснажався однією: дуже любив дітей. Своїм священичим серцем обіймав всіх, а зокрема дітей і для них писав багато віршів. За часів отця Кирила Селецького, бо саме про нього мовиться, не було телебачення, ані відео. Поставали перші захоронки, де діти мали змогу вивчати прегарні вірші і пісні. Вони, хоч походять з 1893 року, надалі сповнені в сердечності, зачаровують незвичайним теплом. Мажо надію, що і вам сподобаються, і багато з них скочите відчуття. Послухайте:

Як очі відчинить дитина раненько,
Найпершу до Бога піднесе серденько,
І хрест наї положить ручкою на собі,
Задовільно три Божі Особи.

Ізміни, любичини серцем огортають природу,
на с Божим даром. Шківкою є розмова двох
дітей, які знайшли пісню. Петро хоче забрати
батьківську пісню, та Івана відразу:

Чи то Бог не байши
Звів твоє пташине
Лочеч пташице.
Бідну жатів ток освірати.
Бідна пташице в густих карчаках
Гніздочки уешла,
Свій біти у тернині
Перед котом скрила.

Петро:

Чи то може такий дуже
Гріх пташки забрати?
Більший був би з цього сміх
Найти і не брати.

Та Івана промовляє другові і каже:

За тобою чи мамуня
День-ніч горювала
Ні їла би ні пила би
Ні сну би не мала.

Такі слова трапляють до Петруся, який відказує:

Правду кажеш Іасуню
Аж страх погадати
Як би дуже банувала
Бідна моя мати.
Твоє слово як згадаю
Аж плакати мушу
О, від нині я ніколи
Пташечки не рушу.

На Західній Україні, у селі Жужель, де жив і діяв о. Кирило, весняні і літні поранки є вельми розкішні, повні сонця, яке купає своїм промінням дерева і будить дитину, закликаючи її:

Мийся і чешися,
І чисто вберися.
Приклони коліна,
Щиро помолися.

А перед сном поручає вона себе Богові, тому теж:

Як дитинка в ім'я Боже іде спочивати,
Хранить ангел її ложе і Пречиста Мати.

Добра дитина у поезії о. Селецького є сповнена любові до свого народу:

Молю також Бога
І за край мій рідний,
Щоб не зазнав лиха
І був все свободний;
Щоб наш любий народ
Жив в згоді і мирі,
Приими о мій Боже
Сі молитви щирі.

Вона має також відкріті очі на всякі потреби і хоче чинити багато добра. Хоче усьому наслідувати добрих небесних духів, які підказують їй:

Хочеш в небі бути з нами?
Вкрийся добрими ділами.
Цілім серцем люби Бога,
Ось де до неба дорога.

У збірниках о. Селецького є також вірші катехизмові. Спробуйте їх засвоїти. Ваші відповіді на катехизах будуть цікаві і оригінальні.

Бог все видить і все знає
Він усіди пробуває.
Теб діти пам'ятайте,
І злого вистерігайтесь.

Бог є вічний, найсвятіший,
Справедливий, наймудріший.
Праведних нагороджає,
Злом бридиться, зло карає.

Бог є вічний, милостивий,
Всемогучий, добротливий.
В кожній нужді і потребі,
Найдеш ласку, поміч в небі.

Ось декілька віршів о. Селецького, великого виховника суспільства в XIX столітті. Спробуйте у довгі осінні вечори вивчити хоч деякі з них.

Ваша сестра Романа СНДМ

Історія чорного хрестика

(Продовження)

Олесякова мама починає розказувати історію чорного хрестика:

— Тоді було, коли один з наших предків похований покривався інвалідом з загоїнами від стріл, покривши чадальми на полинялій зо стрілами, що вони бісю і з чорним хрестиком на тулубі. Ось стольких застужених приніс зо собою що крім, що є залишився.

А залишився після був старий інвалід на цей чорний хрестик.

Цей хрестик є самой Олії Землі, — розказав він — в Олесії його робили, на Господньому гробі його поставили.

Коли попав мені він у руки, тоді я заприягнув на нього: «Всемогучий Боже, Батькому мій рідненій! Ось, хай сідком стане мені цей хрестик із землі, що по ній ходив Твій єдинородний Син, що ніколи, доки б'ється у мені серце, не вчиню я щось підлого!»

Ось я — Федъ Щирба — з українського та ще й селянського роду блукую по чужих чужиницях. Хай же не викине моїх костей чужа земля, коли прийдеться мені тут головою наложити.

Допоможи мені Хресте Господній берегти се-ред чужих народів славу моого роду й народу!

Хрест Господній допоміг йому! Федъ Щирба не отримав ніколи ніким ганебним ділом слави свого роду.

А коли Федъ Щирба помирає, прикладав свого сина, Андрія, Олеськового діда та й став його повчати:

«Андрійку! Сину мій! Ти знаєш історію чорного хрестика. Тям собі, коли б ти, не доведи Господи, схотів опоганити чим злим і негідним наш рід, хай цей хрестик стане перед Богом свідком проти тебе».

Але хрестик не потребував свідчити проти нашого діда — Андрія.

Урешті чорний хрестик перейшов на груди Олеськового тата — Василя. Було це тоді, коли востаннє спалахнуло завзяття нашого народу проти гнету нашого відвічного ворога, що втопилося, на жаль, у крові найкращих! Ох! Скільки я тоді витерпіла - отче духовний.

У нас з Василем була маленька, дворічна дитина, отсей Олесько! Ми ледви почали своє родинне життя і отсе, зневея Василь мусів відійти в одну глуху осінню ніч.

Слав тоді у колисці наш Олесько і не прочував і не зінав, що йому вже ніколи-ніколи не побачити рідного батька.

Наша небіжка мамуня готовили синові що слід на дорогу. Мовчали, затиснули зузи, замкнулись у собі. А я? До смерті буду винною перед Богом, що в таку хвилину своїм болем і сльозами затроїла жовчу останні хвилини Василевого побуту в рідній хаті. Але що ж, я тоді молода була, недосвідчена.

Коли Василь мав переступити поріг, тоді мамуня здійміли зо ший чорний хрестик і почепили його Василеві.

Василю, ти знаєш... але мамуня лякались говорити, щоб в останній хвилині не заломатися.

І тоді шепнув Василь: Так, мамуню, я знаю усе... Потому ми Василя вже ніколи не побачили...

Коли ж прийшла зима, то все скінчилось. У чорному лісі ворог виловив решту повстанців, поволік до міста і там присудив їх на смерть.

Між ними був і тато Олеська. Про останні Василеві години розказував нам пізніше отець духовний, що приготовляв їх усіх на останню дорого.

- Отче духовний - сказав йому тоді у келії Василь - маю велику просібку до Василя.

- Яку мій синочку?

- Ось маєте тут цей маленький чорний хрестик. Передайте його мому синові на село.

Коли священик простягнув руку по хрестику, Василь нечайно притиснув хрестик до грудей:

- Ні, отче, не так! Я з тим хрестом піду досвіта на подвіря... Але заклинаю вас, коли по всьому буде, тоді стягніть його мені з грудей і передайте, кому казав я вам...

І сталось все, як велів Василь. На вколішках здіймив священик Василеві отсей хрестик і тут нам до села його приніс...

Олеськова мама скінчила. Тоді старенький пан-отець втомлено підвівся і погладив Олеську по голові:

- Носи ж, Олеську, цей чорний хрестик так гідно, як гідно носили його діди й батько.

Володимир Кучабський

«Це ті, що прийшли від горя великого, і обмили одежі свої, і вибілили їх у крові Агнця».

(Од.7,14)

Конгрес богословів

Середньо-Східної Європи

Є щось міфічного в способі думання всіх ма-
бути людських поколінь, які саме свій час, свою
епоху і свій історичний досвід уважають незвичай-
ним і неповторним, зламним і вирішальним для
майбутнього. Кожне наступне покоління з власної
перспективи аналізуючи досвід своїх «предтеч»
бачить необґрутованість таких міркувань. Однак
побачене переважно не обергає перед повторен-
ням такої самої помилки. Чи не є так і з нами? Чи не
піддаємося спокусі, щоб поставити крапку над «ї»
історії? Чи не обманюємо себе дешевими ілюзіями
остаточної перемоги над злом, яке для нас прия-
ло вигляд тоталітарної системи.

Це питання було хіба в якісь мірі натхненням
для організаторів богословського конгресу
в Любліні, який проходив під кличем: «Щоб не
знівечiti Христового хреста». Історичність (але тут
вже без міфічного відтінку) того конгресу, який
відбувся в Католицькому університеті в Любліні від
12-го до 15-го серпня полягає в тому, що вперше
зустрілися представники донедавна гнаних і пе-
реслідуваних Церков Середньо-Східної Європи і
Церкви Заходу, яка зазнавала і зазнає випробу-
вань іншого, може навіть більш деструкційного
характеру.

Темою рефлексії зібраних у Любліні теологів
було «Свідчення Католицької Церкви в тоталітарній
системі Середньо-Східної Європи». В Конгресі взя-
ло участь понад двісті учасників з майже усіх країн
Європи, а також із США і Канади. Мета поставлена
Конгресом - осмислити безпредecedентний досвід
Церкви випробуваної переслідуваннями з боку то-
талітарної системи - зумовив це, що промовцями
були головно гости з країн бувшого підсоветського
табору.

Місце, яке обрано для зустрічі - Люблін - неви-
падкове. Тутешній Католицький університет це, як
часто з гордістю підкреслюється, одинока така
установа від Лаби до Владивостоку. І неприхована
метою його лідерів є це, щоб став він центром
католицької науки, який мав би вплив на цілу
Східну Європу, а навіть російську Азію.

Тема Конгресу, біографії його учасників, виз-
начили характер люблінської зустрічі. Був це не так
з'їзд богословів, як собор сповідників - визнавців
Христа, що «прийшов у світ, щоб свідчити істині»
(Ів.18,37) Не треба нікого переконувати, що у ми-
нулому в більшості країн Східної Європи теологія
як наукова рефлексія над об'явленням не могла
розвиватися. Одиночкою можливістю богословст-
ування було це найбільш автентичне - через
свідчення.

Тому програма Конгресу складалася з двох
основних частин: зі свідоцтв, які давали представ-
ники різних Церков, і з доповідей, що мали не меті
охопити деякі аспекти прожитого і пережитого
періоду. Конгрес не був би богословським коли
б інтелектуальної праці не супроводила молитва.
Учасники кожного дня справляли Євхаристію,
пом'янули також молитвою жертви концтабору
в Майданку. Щодо доповідної частини
люблінського Конгресу то слід ствердити, що нега-
тивно позначилася на ній актуальна дійсність.
По-перше: вступна доповідь, яка стосувалася
досвіду церкви в Польщі надто зосередила увагу на
виключно польських, за свою суттю далеких
іншим питанням, і перенесла дискусію на зайвий
в цьому контексті філософський рівень. По-друге:
громадянська війна в Югославії унеможливила
приїзд хорватського богослова, який мав зачитати
найважливішу з богословського погляду доповідь
про «Teologічний сенс нашої «дороги через
страдії». Самозрозуміло, що брак так фундамен-
тального огляду впливнув на певну неповноцінність
наукової сторони Конгресу.

Інші доповіді порушували питання боротьби
з Церквою в програмі комуністичної системи, май-
бутність християнської Європи. Багато уваги
приділено Велеградським з'їздам - передвісникам
нинішнього екуменічного руху, цілковито промов-
чуючи велику роль, яку відіграв в них Слуга Божий
Андрей Шептицький.

Сама тема Конгресу однозначно поставила на-
голос на свідченні віри. І так запишеться в історії
люблінська зустріч - як перша нагода для порівнян-
ня зазнаних страждань і того, що принесли вони
усім Церквам. Отже, промовили устами своїх
представників Церкви: Німеччини (бувша НДР),
Чех, Словаччини, Румунії, Угорщини. Говорено від
імені хорватів, болгарів. Виступали польські като-
лики, римокатолики з Лотви, Білорусії, України,
наши брати з України. Не було тільки нас - греко-
католиків з Польщі. Чому - невідомо.

Свідоцтва показали, як різним був статус хри-
стиян, передовсім католиків, в країнах колишнього
нашого блоку, і наглядно засвідчили, що без риску
викривлення не можна узагальнювати їхньої ситуа-
ції. Бо як звести до одного знаменника досвід
польської Церкви, з її потужною структурою, усіма
установами і дійсність життя греко-католиків в Ра-
дянському Союзі - загнаних до катакомб, позбав-
лених найнеобхідніших зовнішніх атрибутів. Не
місце тут, щоб детально обговорювати всі дані
свідоцтва. Займемося лише найближчим нам
свідченням українців. Були ми в Любліні, крім
польських, найчисленнішою групою. Делегацію з Ук-
раїни доповняли представники нашої Церкви з
Польщі з Владикою Іваном на чолі. Наш ор-
динарій, у співслуженні Владики Юліана Воро-
новського зі Львова і багатьох священиків, другого
дня Конгресу відправив Архієрейську Службу Божу.
Співав хор нашої семінарії в Любліні під дири-
гуванням о. Б. М. Дрозда. Не прогрішу проти
істини і не споторюю сутності Євхаристії, коли
скажу, що цілість літургійного діейства звершеного
нами в Академічному костелі університету в Любліні могла захопити численно згromаджених

Учасників Конгресу. Божественна Літургія своєю
достойністю, багатством акції, читабельностю сим-
волік, промінюванням миру, мелодійно і невиму-
шено співана справді є «благословенним цар-
ством» - вже тут на землі даним нам завдатком
неба.

Це, що зараз напишу не пливе з жодної мегалома-
нії, але є незаперечною істиною. Представники
нашої Церкви з України склали істинно християнське
свідоцтво. Насамперед склад української
делегації був суто церковний, тобто був в ньому
єпископ - Владика Юліан зі Львова, були священи-
ники і монахині, були миряни. Вже кардинал Нью-
мен сказав, що єпископи без вірних виглядають
доволі кумедно, і так було майже з усіма делега-
ціями присутніми на Конгресі. Ті
«клерикалізація» була тотальна. Наші побратими
з України віддзеркалили собою ще, що визначає
суть Церкви, а про що так часто забувається - її
собороправність - спільну - єпархії, духовенства
і мирян, участь у творенні її обличчя. Але найбільша
вартість сказаного греко-католиками в Любліні по-
лягає в представленому розумінні своєї «дороги
через страсті». У їхніх виступах, на відміну від
голосів інших, не було нічого з «тріумфалізму»
переслідуваних, жодної непримиреності в став-
ленні до інших конфесій, зокрема православ'я.
Українські промовці - пані Ірина Калинець, о. Ми-
рон Бендик, і Владика Юліан Вороновський - про-
демонстрували дуже глибоке відчуття сенсу страж-
дання в житті, як поодинокого християнина, так
і цілої Церкви.

Іхнім словам про ставлення до російського
православ'я аплодували гаряче навіть ті з бого-
словів, про яких не можна сказати, що є прихиль-
никами уніатизму. Все почуте вселяє надію на
успішне розв'язання міжконфесійних конфліктів
в Україні. Розуміння свідчення, яке представили
наші земляки є дуже біблійне. Новозавітні автори
писали по-грецьки, але думали по-семітськи: а тут
свідчення віри склероване є перш за все в майбутнє,
до грядучого здійснення спасительних обітниць,
а не полягає лише в повертанні, пригадуванні
минулого.

Завершенням Конгресу була участь у ченсто-
ховському святі молодих. Тут відбулась зустріч
з Папою Іваном Павлом II, який звернувся до
учасників люблінського форуму з окремою про-
мовою. Хай цитата з цього слова буде закінченням
цього звіту: «Христос, предсказуючи своїм учням
переслідування, які ждуть їх з приводу його імені,
ддавав: «Байдоріться: я переміг світ», а єван-
геліст Іван писав про перемогу, якою є «віра наша».
Ця перемога, це перш за все досвід свідоцтва
(martyrіum). Є воно досвідом діяння Бога в людині,
сили Святого Духа, що «є дана йому». Однак
відблиск твої перемоги в якийсь спосіб пробивається
назовні і залишається в історії Церкви і в житті суспільств».

о. Б. Панчак

Докторат про Андрея Шептицького в Католицькому університеті в Любліні

13 червня 1991 р. в Католицькому університеті
в Любліні відбувся захист докторської дисертації о.
Ярослава Москалика п.з. «Organічно-пневмато-
логічна концепція Церкви за митрополитом Андреєм
Шептицьким». Промотором праці о. Моска-
лика був відомий польський вчений-богослов о.
 prof. Чеслав С. Бартник. Рецензії праці написали:
 єпископ проф. Е. Озоровський (Католицька бого-
словська академія у Варшаві) та о. доц. Ф. Дронч-
ковський (Католицький університет в Любліні). На
повний і доглибний захист о. Москалика комісія
відповіла одностайним позитивним рішенням.

Отець Я. Москалик народився 7.12.1960 року
в Чухові, з батьків Катерини та Михайла. Після
одержання атестату зрілості поступив у Духо-
вну семінарію в Любліні. Богословські студії
відвув в рр. 1979-84. У священство був рукополо-
женій Архієпископом Мирославом Марусином
у Перемишлі в 1985 році. Після свячення працював
в Битові і Мястку. В 1987 р. розпочав
спеціалістичні докторські студії в кафедрі
історії догматів під керівництвом о. проф. Чес-
лава С. Бартника.

о. Мойсей Б. Дрозд

Оцінка промотора про докторську дисертацію о. Ярослава Москалика

Андрей Шептицький (1865-1944), львівський
митрополит візантійсько-українського обряду, на-
щадок давнього магнатського роду східної
Речі Посполитої, знайшов себе як син українського
народу і цілим своїм життям підтримував ідею унії
між католицькою і православною Церквами, пе-
редовсім на теренах великої України. Він уважав,
що унія дає в результаті католицьку візію Церкви,
тобто не якусь спільноту Церков, видимо між
собою не звязаних, а едину видиму Церкву. Еку-
менізм на Сході має живитися відповідною ідеєю
Церкви і церковного ортопраксіс. Коли ж ідеться
про видимість Церкви, то цю ідею Митрополит
запозичував з латинської еклезіології. Коли звер-
немося до невидимого виміру Церкви, Він багато
використовував напрямки російської православної
еклезіології: холастичної, пневматологічної
і софіологічної. Новим кроком А. Шептицького
була спроба еклезіологічного синтезу у вигляді
органічного зв'язку Церкви видимої і невидимої
в тісну єдність. Тому П'ятидесятниця, теандри-
чність, таїнственість, єпархіальність разом із при-
матом Петром творять один і той же суспільний
боголюдський організм.

Автор дослідження вкорінив свою тему на широ-
кому історичному і еклезіологічному фоні. Взяв
до уваги російську православну, а також латинську
еклезіологію описуваних часів. Дещо керигматич-
ну концепцію Шептицького намагався сильно
закріпити у фаховому богослов'ї Церкви. Автор,
будучи членом того ж народу і обряду, прекрасно
зрозумів твори А. Шептицького; збагнув суть про-
блеми, і, навіть керигматично поданим поглядам
дав богословський характер. Результатом
є оригінальна праця. Праці про А. Шептицького
таких авторів, як І. Гриньох, Л. Гузар, Л. Глінка, І.
Дацько обговорюють другорядні справи
- біографію, діяльність, екуменізм і керигму
єдності Церкви, не входячи ані в цілість, ані в саму
глибину проблематики Церкви. Праця о. Ярослава
Москалика виконує мериторичні і методологічні
вимоги. Еклезіологія Шептицького є актуальна
в сучасній дійсності України і цілого слов'янського
Сходу.

о. проф. Чеслав С. Бартник

Духовне обличчя Йосафата

Гарнізон з 1 стопінгом

Іосафат був наскрізь «східною» людиною — і в своїй ментальності, і в своїй аскезі, і в своїй духовній формі, а ще проявляється найбільше в його любові до богослужебно-літургійних та обрядових традицій рідної Церкви. Виникши з імператором і заобувши собі окою й духовне виковання цілком мисливської праці, Іосафат почартував усі свої здібності, традиції, життя для духовного піднесення її відродженням своєї пастви. У своїй смиреності він відмежився від стископської ганості, але коли був змущений взяти на себе відповідальність, то розумів свій уряд не як відповідь, а як стурблення. Тому став за «хрестом» за Православ'я для всіх і, поспільством, захопив честі Христя, даний його Апостолам: «Оте зем'я буде спасена твоїми замахами, нахай буде відкорупчено від твоїх Божих судівся Іосафата». Відмінні місіонерські служіння серед землемісцевих народів відкрили його короткий час виявив він особливий багатоголовий, жертвенній і святій дар — чесноту, чеснотичний зразок «Доброго Падишаха», та запам'ятачі своєї добі і грядучої життєвій титул Христового Апостола.

Симетрично до його християнської персистичною рискою особистості і святоності Йосафата є його любов до Бога і близьких. З любові до Бога він отримав та передав таємницю і милосердя, добромилостивість та смиреність, услужливість і жертва, а з любові до людей, а гаряча любов Бога стала засновою апостольської ревности, невисипущої з очей, які відміщали посвята Йосафата для Божої слави, для спасіння душ і добра народу. Цей дух істинної любові став підкладом для мучеництва Йосафата. У деякому розумінні цього слова, Йосафат був мучеником уже за свого життя, бо цілій життєвий період ставався для Христа і з любові до нього. Що могли б сказати, що мученича смерть Йосафата була тільки завершенням його великого і шляхетного духа, що був завжди готовий пожертвувати собі всеціло для Божої справи. Мученича смерть є тільки кульмінаційна, остаточна точка святого життя Йосафата.

Знитич Йосафата в тому, що він зрозумів своє
засління, завдання і призначення, яке вклало на
мене Боже Провидіння, а саме - бути святою
жизнью, ченцем, душпастирем та єпископом се-
ред нестойкійної, розбурханої людськими пристра-
стями та морально розперезаної, сучасної йому
доби. Йосафат зрозумів це своє, Богом дане при-
значення, виконав його, а коли став жертвою
людських пристрастей, то був уповні свідомий
того, що її ця смерть є невід'ємною частиною його
жизні і призначення.

Це дужевну велич, а водночас історичне значен-
ня подати на тлі його доби, дуже влучно з'ясував
Свт. Косінський у своєму свідченні перед бе-
нійною Комісією 1637 р.: «Я переконаний,
що чистоті і святістю життя та в усій душ-
евній діяльності Йосафат Кунцевич, Муче-
тильський подібний і рівний до життя і чеснот інших
мучеників, ісповідників, преподоб-
ної і подібної мучеників. Усі його розмови
були з досконалій згоді з Божою волею.
Він у досконалій спосіб поєднував
Богомільне з діяльним та заснів
заспікими ласками й геройськими
згідно з Божою волею і промис-
ливим тримладом святости для людей
і дзеркалом усіх чеснот для

Також виступає Йосиф Кунцевич у світлі свого життя і діяльності, не тільки своєї епохи та на основі документальних джерел. Своїм святим життям, гетьманськими чинами та учинками, вкінці свою життя змалював собі нерукотворну корону, яку не зможе знищити «зуб часу» чи людські пристрасті. Іого святої й святої пам'яті не зникати ніколи тенденційна полеміка ні конфесійна пристрасть. Каже Псальмонопівець: «Бажайши про праведного буде вічна, лихой чутки про себе він лякатися не буде» (Пс. 112,6-7).

У службі св. Йосафатові, на Всенічній, є два
цитати із Книги Мудрості царя Соломона, які
показують зваженіння застосування до життя, смерті
і вічності Йосафата. Ось деякі уривки з цих

«І спасати собі ті, що неправедно міркують: і не насилати над праведником і не пощадім злочинства і не зважаймо на довголітнє поганого. Хай наша сила буде законом, праведника, бо він нам невигідний, а нашим учням, закидує нам гріхи і відмежує прошини нашого виховання».

ня. Він - утілений докір думкам нашим, нам тяжко і глянути на нього. Життя його не таке, як інших, а поведінка його дивацька... Випробуймо його зневагою й мукою, досвідчім його лагідність і терпеливість, на смерть ганебну засудім його...

Отак собі гадали, та помилились, бо їхня злоба засліпила їх. Не зрозуміли вони таємних судів Божих і не збегнули, що Ти один є Бог, Пан над життям і смертю, що спасає в час терпіння і визволяє від усякого лиха... (Муд. 2,10-22).

А праведник, хоч і вмре передчасно, знайде спокій. Смертью праведник осудить живучих безбожників, а вони побачивши смерть його, не зрозуміють того, що Господь вирішив про нього. Господь стрясе неправедників аж до самих основ; вони пропадуть і пам'ять про них загине (Муд. 4,7. 16. 20).

І прийдуть вони зі страхом у день обрахунку своїх гріхів, і Господь поставить проти них їх беззаконня, щоб обвинувачили їх. Тоді праведник виступить з великою сміливістю перед тими, що його переслідували і гордили його ділами. А ті, побачивши його, збентежаться у великім страсі і будуть дивуватися його славним визволенням. І в розкаженні скажуть тоді один до одного і в тривозі промовлять: «Це той, кого ми колись на крині брали і глузували з нього! Які ж ми дурні! Ми вважали його життя за божевілля, а смерть його неславою. Як же то його заразовано до синів Божих і між святих він попався? Це ми збилися з правдивої дороги, світло справедливості нам не світило і сонце для нас не зійшло! Ми наситилися стежками беззаконня й погибелі, проходили через пустині непрохідні, а Господньої дороги ми таки не впізнали...» (Муд. 5.1-7).

Йосафат Кунцевич був тим праведником, що став жертвою тих, «які несправедливо міркували». Та перед судом Бога, Церкви й історії його святість і невинність забліснули небесним сяйвом, а вороги його своїм насильством тільки промостили йому дорогу до Божої і людської прослави!

БЕСІДА ПРО СЕРАФИМІВ

(Закінчення з 1 сторінки)

«Того року, говорить пророк, коли помер цар Уззія, бачив я Господа сидячого на високім і піднесенім престолі» (Іс. 6,1). Як він бачив, я не знаю; про це, що він бачив він сказав; а як бачив, про це мовчав. Я приймаю сказане, але не хочу знати цього, що промовчане; розумію об'явлене, але не досліджую прихованого - на це воно і є приховане. Пояснення Святого Письма це золота тканіна, основа її - золото, нитка її - золото; не вплітаю ниток павутинних, бо знаю кволість моїх думок. «Не пересувай, говорить Премудрий, межі дре-ньої, що твої батьки провели» (Прип. 22,28). Пересувати границі небезпечно, і як ми пересунемо це, що визначив нам Бог? Ти хочеш знати, як пророк бачив Бога? Сам будь пророком. Але як, скажеш, можливе це для мене, що маю дружину і труджуся вихованням дітей? Можливе, якщо схочеш, улюблений. І цей пророк мав дружину, і був батьком дітей, а однак це не було для нього перешкодою. Воїстину, подружжя не є перешко-дою до неба. Коли б воно було перешкодою а жінка причиною нашого нещастя, то Бог, сотворивши її не назвав би помічницею.

Я хочу сказати, що значить *сідалище* Боже. Бог не сидить, тому що це - положення тіла, а Божество є безтілесне. Я хочу сказати, що значить *престіл* Божий. Бог не обмежується престолом, бо Божество необмежене. Але боюся, щоб заглиблюючись у бесіді в це, не відсточив сплату боргу. Я бачу, що всі хочуть чути про серафимів, і то не сьогодні лише, але ще від першого дня. Тому мое слово, переходячи, наче через натовп людей, через багатство думок, які йдуть йому назустріч з великою силою, спішить до цього пояснення. «*Над ним стояли серафими*» (Іс. 6,2) говорить пророк. Ось серафими, яких ви всі давно хотіли бачити. Погляньте отже, і задовольніть ваше бажання, але без шуму і без поспіху, як буває при царських в'їздах. Там це є з конечності; списоносці не ждуть, аж глядачі надивляться, але перед тим, як вони розглянуться змушують їх розійтися. А тут не так: слово показує нам образ доти, доки ви не приглянетесь всьому, скільки можна приглянутись.

«І серафими стояли над ним» (Іс. 6,2). Піред поученням про достойнство їх природи пророк повчив нас про їх достойнство на підставі місця їх перебування. Він не сказав спершу, які ті серафими, але де вони стояли, бо останнє достойнство

краще від першого. Чому? Тому що велич тих сил доказується не так тим, що вони серафими, як тим, що вони стоять близько Царського престолу. І ми тих списоносців уважаємо знаменитішими, котрих бачимо, як ідуть близько самої царської колісниці. Так і з-посеред безтілесних сил ті світліші, що знаходяться близько самого Царського престолу. Тому і пророк, спершу говорить нам про вищість їх місця перебування, знаючи, що в цьому велика їх краса, що в цьому - красота тих істот. Насправді, в цьому слава, честь, і всякий захист, щоб бути біля того престолу. То само можна бачити і що до ангелів. Христос, бажаючи показати їхню велич, не сказав, що вони ангели, і потім мовчав, але сказав: *«кангели їхні на небі повсякчас бачать обличчя моого Небесного Отця»* (Мт. 18,10). Як там вищим знаком ангельського достоїнства служить це, що вони бачать лице Небесного Отця, так і тут, вищим знаком достоїнства серафимів є це, що вони стоять довкола престолу, який є серед них. Але це велике достоїнство і ти можеш отримати, якщо схочеш. Господь є не тільки серед серафимів, але і серед нас самих, якщо ми захочемо. *«Бо де двоє або троє, говорить він, зібрани і в мое ім'я, там я серед них* (Мт. 18,20); і ще сказано: *«близький Господь до тих, у кого розбите серце; прибитих духом він спасає* (Пс. 34,19). Тому і Павло закликає: *«думайте про горішнє, де Христос перебуває, сівши по правиці Бога* (Кол. 3,2.1). Чи бачиш, як він поставив нас разом з серафимами, привівши близько до Царського престолу?

Дальше пророк говорить: «*кожен мав по шість крил*» (Іс. 6,2). Що показують нам тих шість крил? Висоту, легкість і швидкість тих істот. Тому Й Гавриїл сходить із крилами, - не тому, що були крила в тобі безтілесної сили, але на знак того, що він зйшов з найвищих сфер, залишивши горішні обителі. А що означає число крил? Тут не треба нашого пояснення, бо саме слово пояснило себе, описавши нам їхню роль. «*Двома*, говорити, закривав собі кожен обличчя» - і правильно: ними, наче подвійною заслоною, вони закривали свій зір, тому що неспроможні були сприйняти блеск, що виходив від твої слави. «*Двома* закривав ноги; може і з приводу твої самої світлосяйності. Так і ми, коли охоплює нас страх, з усіх сторін закриваємо своє тіло. Що ж я говорю про тіло, коли й сама душа, відчувши це при незвичайних явленнях, зосередившися втікає в глибину, з усіх сторін закриваючи себе тілом, немов якимсь покривалом. Однак чуючи про здивування і боязнь, хай ніхто не думає, що їх огорнув жах; з тим здивуванням сполучене сверідне безмірне вдоволення. «*А двома - літав*». І це є знак того, що вони постійно стремлять до високого і ніколи не дивляться вниз.

«І кликали один до одного: Свят, свят, свят Господь сил (Іс. 6,3). І кликання їхнє також є для нас великом знаком їх здивування; вони не от-так співають пісню, але голосно, і не тільки голосно, але постійно. Ясні тіла, хоч би були навіть надзвичайно світлі, поражають нас тільки тоді, коли ми вперше керуємо на них зір; а коли поглянемо на низ довше, то звикнувши, перестаємо дивуватися, бо наші очі приглянулися їм...»

Чи ви пізнали це кликання? Наше воно, чи серафимське? І наше, і серафимське, тому що Христос усунув стіну, що була перегородою, при-миривши небесне і земне, *«зробив із двох одне»* (Еф. 2,14). Раніше ця пісня була співана тільки на небесах, але коли Владика зволив зійти на землю, то приніс до нас і це піснопіння. Тому й той великий первосвященик, станувши перед святою трапезою, щоб совершити словесну службу і принести без-кровну жертву, не тільки закликав нас до того славослов'я, але сказавши передше херувимську пісню і згадавши серафимів, велить усім заспівати цей страшний оклик, щоб згадкою про істоти, які співають разом з нами, піднести розум наш від землі - наче взиваючи кожного із нас: ти співаеш разом з серафимами - стань же разом з серафими, розправи крила разом з ними, літай разом з ними довкола Царського престолу.

І чи це дивно, що ти стаєш разом з сарафімами, коли до того, чого не сміють діткнутися серафіми, тобі Бог дозволив приступити безпечно? *І підлєтів до мене, говорить пророк, один із серафімів з жаріючим вуглем у руці, що взяв його кліщами з жертвовника* (Іс. 6,6). Той жертвовник є образом цього жертвовника, той вогонь - цього духовного вогню. Але серафім не смівши діткнутися його рукою, взяв кліщами; ти ж приймаєш його рукою. *І так, якщо подивишся на достойнство предложених дарів, то вони набагатовищі від діткнутого сарафімами;* ... а коли уявиш собі чоловіколюб'я твоого Владики, то благодать предложеного не соромиться зйті до нашого приниженої стану. Тому, уявляючи собі це і задумуючись над величчю дару, чоловіче, встань, відійди від землі і піднесися на небо.

Увага!

Шановні Читачі,

для бажаючих від наступного року буде можливість передплатити «Благовіст» безпосередньо в редакції.

Одночасно повідомляємо, що вже від цього номера ціна одного примірника щільноситься до 3000 зл. з огляду на піднесення в останніх місяцях цін поліграфічних послуг.

Передплату газети можна буде замовляти від будь-якого номера.

Редакція

БЛАГОВІСТ

Місячник Української Католицької Церкви в Польщі
№ 9 вересень 1991 р.

Наш календар

ЛИСТОПАД

- 1.11.1918 - Листопадовий Чин. Українці перебрали владу в Галичині.
- 1.11.1944 - Помер український греко-католицький митрополит і визначний громадський діяч та меценат української культури, граф Андрей Шептицький.
- 1.11.1889 - Народився письменник-гуморист Остап Вишня (Павло Губенко).
- 1.11.1964 - Помер полк. Андрій Мельник, другий з черги голова ОУН, після смерті полк. Євгена Коновалця.
- 3.11.1885 - Помер поет і письменник о. Микола Устиянович.
- 4.11.1872 - Народився поет і письменник Богдан Лепкий.
- 6.11.1811 - Народився о. Маркіян Шашкевич.
- 6.11.1912 - Помер композитор Микола Лисенко.
- 6.11.1953 - Померла опера співачка Соломія Крушельницька.
- 10.11.1838 - Помер письменник Іван Котляревський.
- 11.11.1828 - Народилася письменниця Ганна Барвінок.
- 12.11.1808 - Народився Остап Бодянський, письменник і етнограф.
- 13.11.1923 - Помер письменник Іван Липа.
- 14.11.1918 - У Києві постала Українська Академія Наук.
- 14.11.1918 - Протигетманське повстання в Україні.
- 15.11.1945 - В Авгсбурзі основано УВАН.
- 12-19.11.1967 - Відбувся у Нью-Йорку Перший Світовий Конгрес Вільних Українців.
- 17.11.1784 - Заснування Львівського університету.
- 19.11.1875 - Народилася письменниця Катя Гриневичева.
- 20.11.1917 - III Універсал Української Національної Ради, що проголосив самостійність УНР, але у федеративному зв'язку з іншими вільними народами кол. московської імперії.
- 21.11.1921 - Більшевики розстріляли під м. Базаром 359 українських вояків, учасників Другого Зимового Походу.
- 23.11.1873 - Помер історик Михайло Максимович, ректор Київського університету.
- 24.11.1934 - Помер великий український історик і Голова Української Центральної Ради, Михайло Грушевський.
- 24.11.1918 - Початок облоги Львова українськими військами.
- 25.11.1855 - Народився Дмитро Іван Яворницький, визначний дослідник козацької старовини, етнограф і археолог.
- 25.11.1905 - Вийшла в Лубнях перша українська газета під царським режимом «Хлібороб».
- 25.11.1838 - Народився Іван Нечуй-Левицький - видатний український письменник-реаліст, автор повістей і романів.
- 25.11.1956 - Помер Олександер Довженко - український кінодраматург, режисер і письменник.
- 26.11.1912 - Помер Микола Лисенко, видатний український композитор.
- 27.11.1863 - Народилася українська письменниця Ольга Кобилянська.
- 29.11.1778 - Народився Григорій Квітка-Основ'яненко, перший прозаїк української нової літератури.

Іван Нечуй-Левицький

У сімдесятіх роках минулого століття в українській літературі з'явилось прізвище письменника, яке сьогодні ставимо у першому ряді наших найзначніших повістярів.

Іван Левицький народився 25 листопада 1838 р. у старій священичій родині в містечку Стеблеві, що над річкою Россю. Завдяки родинній атмосфері, увазі батьків до виховання сина та вродженні інтелігенції хлопець вчився на кращих прізвищах української літератури і науки. Вже від наймолодших років життя, були йому відомі літературні твори Шевченка і Гребінки, історичні праці Маркевича і Бантиша-Каменського.

Навчався Левицький у духовній школі в Богуславі, в кіївській Духовній семінарії, а згодом в кіївській академії. Закінчивши навчання став працювати вчителем (переважно при гімназіях).

Писати почав Іван Левицький (літературний псевдонім - Нечуй) у надзвичайний час, глибоке значення якого можемо оцінити щойно сьогодні. У суспільному, культурному і національному житті почалася післякріпацька доба. Почався час серйозного повернення інтелігенції до народу, як до джерела, з якого почалася українська нація в сучасному розумінні.

Почавши свідомо жити під час перелому громадського життя в Росії, Нечуй-Левицький поруч Тобілевича та Мирного став найкращим виразником і заступником цього перелому в нашому письменстві.

Творчість Нечуя-Левицького оригінальна і варта глибокої уваги. Він був не лише літописцем але й соціологом. Намагався (зрештою успішно) показати наслідки і причини окреслених суспільних явищ, а в першу чергу розходження поміж народом та його корінною інтелігентною верствою.

Народне життя явилося письменникові як один тім'яний образ великих зліднів, лиха, вбожества і темноти. Зокрема видно це в перших видатніших творах: «Микола Джеря», «Бурлачка», «Прічепа».

Українська інтелігенція не довіряє своєму народові, а народ навпаки, відмежовується від інтелігенції. Перші сліди цієї безодні показав автор у знаменитих нарисах з життя українського, так би мовити традиційного, сільського духовенства «Старосвітські батюшки і матушки», де вже дуже виразно видно розходження поміж народом і духовенством, що безпосередньо веде до антагонізму.

Сильно зарисована безодня в двох наступних великих повістях Левицького - «Прічепі» і «Хмарах». Показують вони процес денационалізації української інтелігенції на два боки: ополячення і русифікації. В обох повістях автор майстерно рукою змалював ряд типових картин і постатей, що показують занепад середньої верстви на Україні, самолюбство панства, брак в ньому виразно окресленої мети на майбутнє і шляхів до неї. Це здебільшого інертна, пасивна маса, яка не має в собі нічого виразного, крім егоїстичних ображунків.

У творах Левицького точно відтворено життя українського народу кінця XIX, початку ХХ

століття. Схопив він це життя з різних боків і дав всеобщий малюнок українського побуту. Життя селян під час кріпацчини і після неї, селянські злидні, сварки, ненажерливість жидівських лихварів, панський двір, деморалізаторський вплив фабричного життя, побут духовенства в ряді поколінь, життя міщан, рибаків, професорів, неспокій студентської думки, пориви молодої інтелігенції до праці на народному полі - все це стало темою творчості одного зі знаменитіших митців українського художнього слова.

Твори Івана Нечуя-Левицького безсмертні, бо проблеми, яких він торкнувся мабуть завжди будуть актуальні.

Помер письменник 2 квітня 1918 року в Києві. Постановою Центральної Ради опіку над похороном і могилою видатного письменника взяла на себе Українська Держава.

(т)

Могили, світла й пам'ять

(Закінчення з 1 сторінки)

хреста. Знаку смерті - воскресіння. Знаку Ісуса Христа - знаку християнина.

Саме на цвинтарі, саме стоячи над могилою, можемо відчути близькість Христа і єдність його життя з нашим. Христос, як помер задля нас, так і воскрес перший з нас. У Ньому ми всі воскреснемо. Він воскресне в нас і щойно тоді довершиться суть відкуплення світу: «Усе, що Отець мені дав, прийде до мене, і того, хто до мене прибуде, я не відкину; бо зійшов я з неба не для того, щоб волю власну чинити, а волю того, хто мене послав: щоб з усього, що він дав мені, я нічого не погубив, лише - воскресив його отанього дня» (Ів. 6,37-39).

Кладовище. Стільки могил і стільки хрестів на могилах... Якщо подумаємо над правдою про смерть та воскресіння і подивимося на могили, дійсно може здаватися, що це не гроби - але зерно нового життя посіяне в землю, яке очікує вічної весни, щоб зійти і зацвісти: кістинно, істинно говорю вам: Пшеничне зерно, коли не владе на землю і не замре, залишиться саме-одне: Коли ж замре, то рясний плід принесе» (Ів. 12,24).

У світлі нагробної свічки, хоча воно мізерне, мерехтливе, таки видно далекі перспективи людського майбутнього - безсмерття.

І ще одно. Квіти, світла і прикраса могил засвідчує про нашу пошану і пам'ять про тих, які відійшли від нас. І добре, що воно так. Народ, який тратить пам'ять гине в історії. Хай не буде це тільки пам'ять символічна, час від часу; з нагоди Великодніх свят, поминальних субіт, але пам'ять творча. Щоб ми жили щоденно ідеалами тих, які молилися, працювали і гинули для майбутніх поколінь. Щоб ми, крокуючи їхніми слідами могли докласти і нашу частку змагань до кращого майбутнього народу й світу. Є це єдиний спосіб пошанування пам'яті минулих поколінь, і тим самим вписання себе в пам'ять грядущих.

(о. Г.)

Церква в Пантиї.

БЛАГОВІСТ – суспільно-релігійний місячник. Видає Українська Католицька Церква у Польщі. Редакція: о. Юліан Гбур – відповідальний редактор, о. Богдан Панчак, Любомира Тхір. Дарій Гаврилець – технічна редакція. Постійна співпраця – Богдан Тхір. Адреса редакції: ul. Chopina 17, 11-220 Gbogowo Haweckie. SPP Sopopol z.350/91 p.2800